

RPW/57521/2015 P
Data:2015-09-11

Drawsko Pom. dnia 07 września 2015 roku

BIURO RZECZNIKA PRAW OBYWATELSKICH	
WPL.	2015 -09- 11
Zał.	NR

Rzecznik Praw Obywatelskich
Warszawa

Stosownie do pisma KMP.575.22.2015.PK z dnia 15 lipca 2015 roku uprzejmie wyjaśniam, iż zapoznałam się z przesłanym Raportem przedstawicieli Krajowego Mechanizmu Prewencji z wizytacji przeprowadzonej w Domu Pomocy Społecznej w Darskowie. Cytowany raport przekazałam do wiadomości sędziemu sprawującemu nadzór nad Domem Pomocy Społecznej w Darskowie – Sędzi Sądu Rejonowego Karolinie Grams -w celu przeprowadzenia kontroli sposobu gospodarowania środkami finansowymi osób ubezwłasnowolnionych przebywających w DPS przez ich opiekunów prawnych zgodnie z zawartym w Raporcie zaleceniem

Z poważaniem

Przewodniczący

Wydziału Rodzinnego i Nieletnich

Maria Szumilas

RPW/62479/2015 P
Data: 2015-10-05

DOM POMOCY SPOŁECZNEJ
w DARSKOWIE
78-520 ZŁOCIENIEC
tel. (94) 367 16 50 fax (94) 367 26 77
NIP 674-122-07-03

BIURO RZECZNIKA
PRAW OBYWATELSKICH

Wpł 2015 -10- 05

Zak NR

Darskowo 2015.09.29

L.dz. 789/9/2015

**Biuro Rzecznika
Praw Obywatelskich
ul. Al. Solidarności 77
00-090 Warszawa**

Dot. KMP.575.22.2015.PK

W odpowiedzi na pismo z dnia 18.09.2015 roku w sprawie zaleceń przedstawicieli Krajowego Mechanizmu Prewencji wydanych po wizytacji w Domu Pomocy Społecznej w Darskowie informuję, że zalecenia przyjęto do realizacji.

Z poważaniem
DYREKTOR
DOMU POMOCY SPOŁECZNEJ
w DARSKOWIE
[Signature]
mgr Ewelina Winiarska
SPECJALISTA ORGANIZACJI POMOCY SPOŁECZNEJ

Do wiadomości:

1. Starostwo Powiatowe
w Drawsku Pom.
2. a a

STAROSTA DRAWSKI

Plac Elizy Orzeszkowej 3
78-500 Drawsko Pomorskie

RPW/65269/2015 P
Data: 2015-10-16

OZ.8120.3.10.2015.JB

Drawsko Pomorskie, dnia 12 października 2015 r.

BIURO RZECZNIKA PRAW OBYWATELSKICH	
WPL.	2015 -10- 16
ZAL.	NR

Pan

Przemysław KAZIMIRSKI

Biuro Rzecznika Praw Obywatelskich

Krajowy Mechanizm Prewencji

Al. Solidarności 77

00-090 Warszawa

Odpowiadając na pismo z dnia 18 września 2015 roku, **znak: KMP.575.22.2015.PK** w sprawie udzielenia odpowiedzi na zalecenia Przedstawicieli Krajowego Mechanizmu Prewencji informuję, że zalecenia w punktach 1-11 Dyrektor Domu Pomocy Społecznej w Darskowie przyjął do realizacji.

Odnośnie zaleceń wydanych Staroście Drawskiemu dotyczących:

Pkt 1. dysponowania środkami finansowymi mieszkańców DPS przez ich opiekunów prawnych informuję, że Starosta nie jest osobą uprawnioną do przeprowadzania kontroli w tym zakresie. Opiekun prawny podlega nadzorowi ze strony sędziego sadu rodzinnego zgodnie z art. 165 § 1 ustawy z dnia 25 lutego 1964 r Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego (Dz. U. z 2015 r. poz. 583 ze zm.) i w tym zakresie zobowiązany jest składać sprawozdania do sądu nie rzadziej niż raz w roku stanowi o tym art. 166 § 1.

Pkt 2 wsparcia finansowego udzielonego dla Domu Pomocy Społecznej w Darskowie, na realizację zaleceń wymagających nakładów finansowych informuje, że pomoc taka zostanie udzielona zgodnie z możliwościami finansowymi budżetu powiatu.

z poważaniem

STAROSTA
Stanisław Kuczyński
Stanisław Kuczyński

do wiadomości:

1. Adresat
2. Aa

STAROSTA DRAWSKI

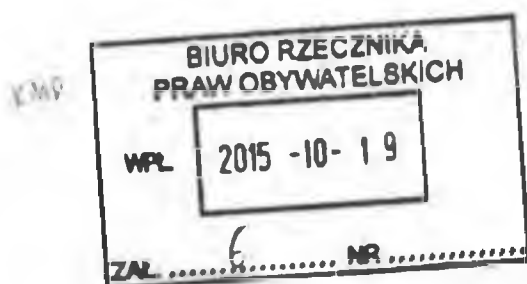
Plac Elizy Orzeszkowej 3
78-500 Drawsko Pomorskie

RPW/65414/2015 P
Data: 2015-10-19

OZ.8120.3.10.2015.JB

Drawsko Pomorskie, dnia 12 października 2015 r.

Pan

Przemysław KAZIMIRSKI

Biuro Rzecznika Praw Obywatelskich

Krajowy Mechanizm Prewencji

Al. Solidarności 77

00-090 Warszawa

W ślad za pismem z dnia 12 października 2015 roku, znak: OZ.8120.3.10.2015.JB w sprawie udzielenia odpowiedzi na zalecenia Przedstawicieli Krajowego Mechanizmu Prewencji, przesyłam kserokopię sprawozdania z kontroli legalności przyjmowania i przebywania w Domu Pomocy Społecznej w Darskowie osób z zaburzeniami psychicznymi oraz warunków, w jakich te osoby przebywają. Kontrolę przeprowadzono w dniu 22 lipca 2015 roku przez SSR Panią Karolinę Grams.

z poważaniem

STAROSTA,
Stanisław Kuczyński
Stanisław Kuczyński

do wiadomości:

1. Adresat
2. Aa

Sprawozdanie

z kontroli legalności przyjmowania i przebywania w Domu Pomocy Społecznej w Darskowie osób z zaburzeniami psychicznymi oraz warunków, w jakich te osoby przebywają.

Podstawa prawna kontroli:

Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 11 października 2012 r. w sprawie sprawowania kontroli przyjęcia i przebywania osób z zaburzeniami psychicznymi w szpitalach psychiatrycznych i domach pomocy społecznej oraz sposobu jej dokumentowania (Dz. U. z 2012 r., poz. 1147)

Kontrolę w Domu Pomocy Społecznej w Darskowie 7, gm. Złocieniec, przeprowadziłam w dniu 22 lipca 2015 roku.

Zakres kontroli:

Przedmiotem tej kontroli był całokształt spraw wskazanych w rozporządzeniu tj.:

- 1) badanie prawidłowości prowadzenia dokumentacji stanowiącej podstawę przyjęcia do placówki i przebywania w niej osób z zaburzeniami psychicznymi;
- 2) badanie prawidłowości prowadzenia dokumentacji medycznej dotyczącej zastosowania przymusu bezpośredniego oraz stosowania świadczeń zdrowotnych stwarzających podwyższone ryzyko dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
- 3) badanie współdziałania placówki z rodzinami i opiekunami osób z zaburzeniami psychicznymi;
- 4) badanie prawidłowości i terminowości załatwiania skarg i wniosków osób z zaburzeniami psychicznymi przebywających w placówce;
- 5) kontakt bezpośredni z przebywającymi w placówce osobami z zaburzeniami psychicznymi.

W czasie kontroli zbadano akta osobowe wszystkich osób przyjętych do Domu Pomocy Społecznej w okresie od daty ostatniej kontroli tj. 21 czerwca 2013 roku do dnia kontroli. W trakcie kontroli przeprowadzony został przegląd pomieszczeń mieszkalnych, jadalni, sal terapii, świetlicy i pomieszczeń sanitarnych. Wizytująca odwiedziła pensjonariuszy w ich

pokojach i na świetlicy i przeprowadziła z nimi rozmowę, a także przejrzała książkę skarg i wniosków (brak było skarg).

KOPIA

Dodatkowych informacji udzielała dyrektor Eleonora Winiarska oraz pracownik socjalny Celina Aftowicz.

Legalność umieszczenia

Dom Pomocy Społecznej w Darskowie jest placówką dla kobiet i mężczyzn przewlekle psychicznie chorych. W DPS na dzień kontroli było 67 pensjonariuszy, z tego 3 osoby przebywały w Szpitalu w Koszalinie, a 1 osoba w NZOZ „Patronka” w Szczecinku. Od dnia ostatniej kontroli do DPS zostało przyjętych 7 osób:

Spośród mieszkańców 48 jest ubezwłasnowolnionych (w tym 39 całkowicie), a pozostali zostali umieszczeni w placówce na podstawie orzeczenia sądu opiekuńczego.

W aktach osobowych przyjętych osób znajdują się właściwe dokumenty stanowiące podstawę umieszczenia w DPS stosownie do § 8 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 23 sierpnia 2013 r. w sprawie domów pomocy społecznej.

Prawidłowość dokumentacji medycznej

Dokumentacja medyczna pensjonariuszy jest kompletna, prowadzona rzetelnie i starannie. Dla każdego mieszkańca prowadzona jest dokumentacja medyczna, w której znajdują się indywidualne karty zleceń lekarskich, wyniki badań, historie choroby, karty informacyjne leczenia szpitalnego.

Warunki bytowe

Warunki bytowe w Domu Pomocy Społecznej w Darskowie ocenić należy jako dobre. Mieszkańcy zajmują pokoje 1, 2 i 3-osobowe oraz jeden pokój 4-osobowy o pow. 24 m² przeznaczony dla osób leżących i poruszających się na wózkach. Wszystkie pokoje spełniają normy powierzchni dla mieszkańców (6 m²/osobę) i wyposażone są w odpowiednią liczbę sprzętów, tj. łóżek, szaf, szafek, stołów, krzeseł. W większości z nich znajduje się sprzęt radiowy i telewizyjny oraz czajniki elektryczne.

Niektóre pokoje posiadają własne łazienki bądź toalety. Pokoje i inne pomieszczenia użytkowe są utrzymane w czystości.

Pensjonariuszom zapewnia się kąpiel i codzienną toaletę. Osoby chodzące swobodnie korzystają z kąpieli, osobom leżącym zapewnia się stosowną pomoc.

Budynek i jego otoczenie nie mają barier architektonicznych, za wyjątkiem niewielkiej różnicy poziomów powierzchni podłogi w korytarzu na I piętrze, którą zniwelowano za pomocą 2 schodów. W budynku zainstalowana jest winda, jednakże nie dojeżdża ona na poddasze, gdzie znajduje się sala terapii zajęciowej. Usunięcie tych niedogodności ograniczone jest zabytkowym charakterem budynku i koniecznością uzyskania zgody odpowiedniego organu na każdą ingerencję w jego strukturę.

KOPIA

Korytarze w budynku są przestronne i szerokie, wyposażone w poręcze, co ułatwia poruszanie się po nich.

Pensjonariusze mogą w sposób nieskrępowany poruszać się po budynku DPS, otaczającym go 2-hektarowym parku, a także opuszczać teren placówki i spacerować po wsi Darskowo. Mieszkańcy mają dostęp do prasy, telewizji i Internetu, część z nich posiada własne telefony komórkowe. W placówce znajduje się sala dziennego pobytu wyposażona w meble wypoczynkowe i telewizor.

DPS zapewnia pensjonariuszom 3 posiłki-dziennie (oceniane jako smaczne) i posiłki dietetyczne odpowiednio do wskazań lekarza; w budynku znajduje się stołówka. Mieszkańcy mają także możliwość spożywania posiłków w pokojach mieszkalnych, a osobom niesamodzielnym udzielana jest pomoc personelu. Poza posiłkami mieszkańcy mają dostęp przez całą dobę do produktów żywnościowych.

Personel DPS jest odpowiednio liczny i wyszkolony; w trakcie wizytacji w placówce było zatrudnionych łącznie 49 osób pracujących w bezpośrednim kontakcie z mieszkańcami, w tym pracownicy socjalni, kierownik działu terapeutyczno-opiekuńczego, fizjoterapeuta, terapeuta zajęciowy, pielęgniarki, opiekunowie i pokojowe (wskaźnik zatrudnienia pracowników zespołu terapeutyczno-opiekuńczego zatrudnionych w pełnym wymiarze czasu pracy wynosi nie mniej niż 0,5 na jednego mieszkańca). Członkowie personelu stale biorą udział w szkoleniach dotyczących m. in. pierwszej pomocy przedmedycznej, praw mieszkańców, treningu umiejętności społecznych, radzenia sobie ze stresem, zwalczania alkoholizmu w domach pomocy społecznej. W 2014 i 2015 roku nie toczyły się postępowania dyscyplinarne ani sądowe w stosunku do członków personelu. Od stycznia 2014 r. nie stosowano wobec mieszkańców przymusu bezpośredniego; nie miały również miejsca sytuacje stosowania przemocy fizycznej bądź psychicznej.

Dla każdego pensjonariusza został ustanowiony spośród pracowników DPS pracownik pierwszego kontaktu, do którego mieszkaniec może zwracać się z prośbą o pomoc. Pracownicy socjalni utrzymują kontakt telefoniczny i listowny z opiekunami i rodzinami mieszkańców. Prowadzony jest zeszyt odwiedzin. Sąd opiekuńczy jest informowany m.in. o tym, czy opiekun utrzymuje kontakt ze swoim podopiecznym.

Wszyscy mieszkańcy posiadają własne dochody, z których potrącane są należności za pobyt w placówce; wpływają one na konto depozytowe DPS Darskowo i następnie rozliczane są indywidualnie poprzez imienną księgę depozytów. Wypłat środków pieniężnych dokonuje się na życzenie każdego mieszkańca, na podstawie zapotrzebowania sporządzonego przez pracownika socjalnego. Pozostałą kwotą mieszkańcy dysponują swobodnie na własne potrzeby; w przypadku osób leżących niezbędnych zakupów dokonują opiekunowie. Średnio raz w tygodniu organizowany jest wyjazd do pobliskiego Złocieńca na zakupy busem przystosowanym do przewozu osób niepełnosprawnych, w tym także na wózkach. Większość mieszkańców posiada bardzo niskie dochody, najczęściej obciążone ponadto egzekucjami na poczet zaciągniętych wcześniej zobowiązań.

W DPS prowadzona jest książką kontroli, z której wynika, że prowadzone są okresowe kontrole: sanitarna przez PSSE, dotycząca warunków bytowych przez PCPR, przestrzegania przepisów i prawa pracy przez OIP, a także kontrole doraźne. Od czasu ostatniej wizytacji przeprowadzono w sumie 9 kontroli, w tym w dniu 12 marca 2015 r. przez zespół inspektorów Wydziału Spraw Społecznych Zachodniopomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Szczecinie oraz w dniu 14 maja 2015 r. przez pracowników Biura Rzecznika Praw Obywatelskich w ramach Krajowego Mechanizmu Prewencji.

Opieka medyczna i terapia

Mieszkańcom DPS umożliwia się korzystanie ze świadczeń lekarzy podstawowej opieki zdrowotnej oraz specjalistycznej opieki zdrowotnej w ramach świadczeń finansowanych ze środków publicznych.

Stałą opiekę medyczną nad mieszkańcami DPS sprawuje 3-osobowy zespół pielęgniarski oraz lekarz rodzinny z NZOZ „Hippokrates” w Złocieńcu. Pielęgniarki dysponują dobrze wyposażonym gabinetem doraźnej pomocy medycznej; opiekują się chorymi leżącymi, wykonują wszelkie zabiegi sanitarno-higieniczne, kontrolują ciśnienie i poziom glukozy, pobierają materiał do badań laboratoryjnych, zamawiają, rozkładają i podają leki. Przyjęcia mieszkańców przez lekarza pierwszego kontaktu i stomatologa odbywają się w placówkach NFZ, do których mieszkańcy są dowożeni. Ponadto mieszkańcy są objęci opieką lekarza psychiatry, który udziela porad na terenie DPS 1-4 razy w miesiącu. W razie potrzeby mieszkańcy dowożeni są do lekarzy specjalistów oraz mają zapewniony kontakt z psychologiem z Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Drawsku Pomorskim. Ponadto w przypadkach nagłych i w porze nocnej wzywane jest pogotowie ratunkowe.

W DPS znajduje się także gabinet rehabilitacyjny, w którym wykonywane są zabieg zlecone przez lekarza pierwszego kontaktu. Poza planowanymi formami rehabilitacji każdy z mieszkańców może korzystać z dostępnych w gabinecie urządzeń umożliwiających podnoszenie sprawności fizycznej.

Dom Pomocy Społecznej zapewnia mieszkańcom udział w terapii zajęciowej, polegającej na aktywizowaniu i usamodzielnianiu mieszkańców, oraz organizuje zajęcia rehabilitacji społecznej. W placówce prowadzone są różnorodne zajęcia terapeutyczne: edukacyjne, plastyczne, manualne, kulinarne, komputerowe, przedstawienia teatralne, biblioterapia, arteterapia, muzykoterapia, seanse filmowe, które odbywają się w przestronnej i bardzo dobrze wyposażonej sali, gdzie możliwa jest jednoczesna organizacja różnorodnych form aktywności dla mieszkańców. Udział w zajęciach ma charakter dobrowolny i cieszą się one dużą popularnością.

Na terenie placówki działa zespół taneczno-wokalny, który bierze udział w przeglądach na terenie całego kraju.

Poza zajęciami terapeutycznymi mieszkańcy biorą udział w szeregu różnych imprez, odbywających się zarówno na terenie placówki, jak i poza nią.

Wnioski końcowe

Podczas wizytacji i bezpośredniego kontaktu z mieszkańcami DPS nie zgłaszali oni żadnych skarg. Mieszkańcy zachowują się swobodnie, bez zahamowań rozmawiają z osobą wizytującą, bez udziału pracowników placówki. Stwierdzono duże zaangażowanie, cierpliwość i właściwy stosunek pracowników DPS wobec mieszkańców.

W odniesieniu do zarzutów podniesionych w raporcie przedstawicieli Krajowego Mechanizmu Prewencji (KMP.575.22.2015.PK) stwierdzić należy, iż dokument ten nie uwzględnia przede wszystkim faktu, że w Domu Pomocy Społecznej w Darskowie przebywają osoby chore psychicznie, z szeregiem innych chorób współistniejących, w przeważającej mierze ubezwłasnowolnione, za których zdrowie i życie pracownicy placówki są odpowiedzialni. Stąd konieczne są procedury i regulacje mające na celu zapewnienie przede wszystkim bezpieczeństwa mieszkańcom DPS, z poszanowaniem ich dobra i interesów. I tak paczki otrzymywane przez mieszkańców nie są „kontrolowane”, lecz ewidencjonowana jest ich zawartość (aby uniknąć zarzutów wobec pracowników o przywłaszczanie ich zawartości); podobnie nie ma „nadzoru nad zawartością korespondencji mieszkańców”, lecz trudno oczekiwać, iż wysyłane będą wszystkie przesyłki, także te adresowane np. do głów państw. Przechowywanie dowodów osobistych

ubezważnionych mieszkańców jest zasadne wobec bardzo częstych przypadków wyłudzenia przy pomocy tych dokumentów przez osoby trzecie różnego rodzaju kredyty, pożyczek itp. Dokonywanie przez mieszkańców zakupów dowolnie wybranych towarów, w tym wyrobów tytoniowych, ograniczone jest w sposób oczywisty wysokością ich świadczeń, które jak już wskazano zazwyczaj są bardzo niskie. Oczywistym jest, iż personel dokłada starań, aby posiadane środki pieniężne wystarczały mieszkańcom na cały okres pobytu; osobom chorym psychicznie bądź niepełnosprawnym intelektualnie nie sposób przecież wytłumaczyć, że przez resztę miesiąca nie otrzymają papierosów czy słodyczy, gdyż wydali już wszystkie pieniądze. Podobnie nie jest możliwe ani celowe zapewnienie pensjonariuszom nieograniczonego dostępu do alkoholu bądź leków dostępnych bez recepty, z uwagi na konieczność zapewnienia w pierwszym rzędzie bezpieczeństwa im samym, jak i innym mieszkańcom; pewne restrykcje w tym zakresie są nieodzowne. Praktyka ustanawiania opiekunami prawnymi i kuratorami osób ubezważnionych pracowników DPS nie wynika z „przedkładania interesów placówki nad interesy mieszkańców”, a jedynie z prozaicznego powodu braku innych chętnych, w szczególności członków rodzin, do pełnienia tych funkcji. Natomiast wykonanie zaleceń raportu dotyczących zatrudnienia psychologa czy architektonicznego dostosowania pomieszczeń placówki do osób z niepełnosprawnością znajduje ograniczenia w budżecie placówki i nie jest zależne od woli dyrekcji i personelu. Jeśli chodzi natomiast o zarzut „rażąco nagannego działania opiekuna prawnego jednego z mieszkańców i wykorzystania nieporadności wynikającej z jego choroby”, polegającego na zakupie materiałów budowlanych do remontu łazienki w jego pokoju i zakupie sprzętu rehabilitacyjnego, wskazać należy, iż na dokonanie wszelkich czynności przekraczających zakres zwykłego zarządu majątkiem ubezważnionego opiekun musi uzyskać zgodę sądu opiekuńczego i w tym wypadku zgoda taka została udzielona.

Zalecenia

W przyszłości należy utrzymać wysoki poziom zaangażowania dyrekcji i personelu DPS w sprawy mieszkańców, jak też utrzymać wysoki poziom warunków bytowych i zdrowotnych pensjonariuszy.

Drawsko Pomorskie, dnia 29 września 2015 r.

SSR Karolina Grams

Krajowy Mechanizm Prewencji

KMP.575.22.2015.PK

Pani
SSR Bogusława Mikołajczuk
Prezes
Sądu Rejonowego
ul. Jasna 3
78 – 500 Drawsko Pomorskie

Szanowna Pani Sędzino,

Nawiązując do treści Sprawozdania kontroli DPS w Darskowie przeprowadzonej przez SSR Karolinę Grams w dniu 22 lipca 2015 r. przesłanego do Biura Rzecznika Praw Obywatelskich w związku z wizytacją przedstawicieli Krajowego Mechanizmu Prewencji w tamtejszej jednostce, pragnę zauważyć co następuje.

Pani sędzia odnosząc się do jednego z zarzutów zawartych w raporcie przedstawicieli Krajowego Mechanizmu Prewencji dotyczącego zatrzymania przez dyrektora placówki korespondencji ubezwłasnowolnionej mieszkanki domu w jej aktach, bez powiadomienia o tym fakcie sądu, zauważa że trudno oczekiwać od władz domu by każda korespondencja mieszkańców została wysłana, cyt: „*trudno oczekiwać, że wysyłane będą wszystkie przesyłki, także te adresowane np. do głów państw*”. Nie odnosi się zatem w żaden sposób do bezprawności czynności cenzury i decyzji dyrektora domu o zatrzymaniu listów w aktach mieszkanki, lecz usprawiedliwia postępowanie dyrektora domu troską o dobro mieszkanki. Zbagatelizowanie opisanej sprawy niepokoi tym bardziej, że żaden z obowiązujących przepisów prawa nie statuuje możliwości podejmowania przez dyrektora domu pomocy społecznej tak arbitralnych decyzji, tym bardziej jeśli treść pism wskazuje na ich skargowy charakter. Poza oczywistym złamaniem wolności i tajemnicy korespondencji, opisanej w art. 49 Konstytucji RP z dnia 2 kwietnia 1997 r., zatrzymanie korespondencji

stanowiło także naruszenie prawa do skargi ubezwłasnowolnionej mieszkanki. Przedstawiciele Krajowego Mechanizmu Prewencji mają świadomość, że niektóre choroby i zaburzenia psychiczne mieszkańców domów pomocy społecznej mogą przejawiać się w praktyce zwiększonym potrzebą korespondowania z instytucjami państwowymi, lecz w takich sytuacjach (dotyczących w szczególności mieszkańców ubezwłasnowolnionych) o tego rodzaju problemie winien być zawiadomiony sąd rodzinny sprawujący nadzór nad wykonywaniem opieki. W opisanej w raporcie sytuacji, pomimo że zatrzymanie korespondencji dotyczyło mieszkanki ubezwłasnowolnionej, powiadomienie sądu rodzinnego o decyzji dyrektora dps nie zostało zrealizowane. Brak ów przesądził o arbitralności wskazanego działania i stanowił podstawę do sformułowania adekwatnego zarzutu w treści raportu przedstawicieli mechanizmu.

Pragnę jednocześnie zwrócić uwagę pani Prezes na brak konsekwencji w podejściu do mieszkańców domu przez sędzię, która przeprowadziła przedmiotową kontrolę. Sytuacje ograniczeń w korzystaniu z przysługujących im praw, które podniesione zostały w raporcie pracowników Biura Rzecznika Praw Obywatelskich jako oczywiście nieuprawnione (np. brak możliwości wyboru rodzaju wyrobów tytoniowych, dyscyplinowanie, kontrola paczek żywnościowych, zatrzymywanie korespondencji w aktach mieszkańców), pani sędzia Grams próbuje tłumaczyć troską o ich dobro prezentowaną przez dyrektora placówki, a wynikającą z braku wystarczającej zdolności mieszkańców do podejmowania właściwych i korzystnych dla nich decyzji. Formułowanie takiego poglądu jest zaskakujące w zestawieniu z opinią pani sędzi odnośnie innego problemu zidentyfikowanego w trakcie wizytacji domu przez pracowników BRPO, a mianowicie zakupu ze środków finansowych ubezwłasnowolnionego mieszkańca, którego opiekunem prawnym jest dyrektor dps, materiałów budowlanych służących podniesieniu standardów bytowych w jednym z pokoi oraz doposażeniu gabinetu rehabilitacyjnego w urządzenie do masażu stóp. Pani sędzia wyraziła przekonanie, że pensjonariusz w pełni świadomie zadysponował swoimi pieniędzmi na wskazane cele, nie ma zatem żadnych wątpliwości co do jego zdolności właściwego pokierowania swoimi czynami. Tymczasem rozmowa przedstawicielki KMP z tym mieszkańcem wskazała na brak jego świadomości co do sfinansowania zakup masażera oraz miejsca, w którym się znajduje. Fakt ów został *nota bene* opisany w raporcie przedstawicieli mechanizmu.

Treść sprawozdania z wizytacji Domu Pomocy Społecznej w Darskowie sporządzonego przez panią sędzię Karolinę Grams, w świetle przytoczonych powyżej faktów, budzi moje uzasadnione obawy o rzetelność przeprowadzonej kontroli. Pani sędzia nie odnosi się w ogóle do bezprawności ujawnionych przez pracowników BRPO nieprawidłowości w postępowaniu z mieszkańcami tej placówki, lecz stara się tłumaczyć je względami troski o dobro podopiecznych przejawianej przez dyrektora tej placówki. Ujawnia przy tym wyraźnie swą niekonsekwencję w podejściu do opisanego problemu, traktując mieszkańców z jednej strony jako osoby niezdolne do kierowania własnym postępowaniem, a z drugiej jako zarazem w pełni świadome konsekwencji swych działań.

Mając powyższe na uwadze, działając na podstawie art. 17 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (tekst jednolity Dz. U. z 2014 r., poz. 1648) proszę o zajęcie stanowiska w sprawie ustaleń dokonanych przez podległą pani Prezes sędzię. Jednocześnie, mając na uwadze zawarcie w treści sprawozdania pani sędzi Grams informacji o wyrażeniu zgody przez sąd na sfinansowanie zakupu materiałów budowlanych oraz masażera ze środków pieniężnych mieszkańca , zwracam się z prośbą o przesłanie kserokopii adekwatnej zgody.

Proszę o udzielenie odpowiedzi do dnia 15 listopada br.

Łpca wysoce szanowny

DYREKTOR BIURO
Jan Kowalski
Dziękuję za współpracę

BIURO
RZECZNIKA PRAW OBYWATELSKICH

Warszawa, 2015 -10- 29

Krajowy Mechanizm Prewencji

KMP.575.22.2015.PK

Pani Eleonora Winiarska
Dyrektor Domu Pomocy Społecznej
Darskowo 7
78 – 520 Złocieniec

Nawiązując do treści odpowiedzi Pani Dyrektor z dnia 29 września 2015 r., w której wskazała Pani, że zalecenia wydane przez przedstawicieli Krajowego Mechanizmu Prewencji w następstwie wizytacji podległej Pani placówki przyjęte zostały do realizacji, działając na podstawie art. 17 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (tekst jednolity Dz. U. z 2014 r., poz. 1648) proszę o udzielenie szczegółowych informacji dotyczących sposobu realizacji poszczególnych zaleceń.

Jednocześnie proszę o odpowiedź do dnia 15 listopada 2015 r.

Z poważaniem

mgr Piotr Adamczyk
Główny Specjalista

PREZES
Sądu Rejonowego
w Drawsku Pom.

Nr Prot. A-053-31/15

Drawsko Pomorskie, dnia 12 listopada 2015 r.

RPW/71434/2015 P
Data: 2015-11-16

BIURO RZECZNIKA PRAW OBYWATELSKICH	
WPL.	2015 -11- 16
ZAL	5..... NR

Pani

Justyna Róża Lewandowska

Dyrektor w Biurze Rzecznika Praw

Obywatelskich w Warszawie

W odpowiedzi na Pani pismo z dnia 29 października 2015 r. dotyczącego treści Sprawozdania kontroli DPS w Darskowie przeprowadzonej przez SSR Karolinę Grams uprzejmie wyjaśniam, że niezwłocznie po otrzymaniu w/w pisma podjęłam czynności zmierzające do wyjaśnienia sytuacji opisanej w Pani piśmie. Po powrocie ze szkolenia Pani sędzia Grams złożyła mi wyjaśnienia na piśmie, które w załączeniu przekazuję do zapoznania się. Po ustaleniach dokonanych przez Przewodniczącą Wydziału Rodzinnego i Nieletnich Sądu Rejonowego w Drawsku Pomorskim muszę stwierdzić, że brak jest postanowienia w aktach Op 9/10 w przedmiocie zezwolenia przez Sąd na dokonanie czynności przekraczającej zwykły zarząd majątkiem ubezwłasnowolnionego całkowicie mieszkańca DPS w Darskowie. Z tych przyczyn nie może być przesłany odpis postanowienia, w którym wyrażono zgodę na sfinansowanie zakupów materiałów budowlanych oraz masażera ze środków pieniężnych Pana. Równocześnie pragnę podkreślić, że zarówno Przewodnicząca Wydziału jak i sędzia dokonująca kontroli DPS zgłosiły poważne wątpliwości czy w sprawie dotyczącej Pana nastąpiły czynności przekraczające zakres zwykłego zarządu, skoro ten Pan nie posiada majątku i skoro Sąd w Koszalinie, który ustanawiał opiekę prawną a następnie zwalniał opiekuna i powołał innego, zwolnił tego opiekuna z obowiązku sporządzenia inwentarza majątku. Po przeprowadzeniu rozmowy z Panią sędzią Grams ustaliłam również, że swoje informacje zawarte w sprawozdaniu a dotyczące wyrażenia zgody przez Sąd na dysponowanie środkami pieniężnymi Pana sędzia umieściła na podstawie rozmowy z Panią Dyrektorem DPS –u – Eleonora Winiarską. Zwróciłam Pani sędzi uwagę, że na przyszłość wszelkie dane i informacje, które podaje w sprawozdaniu mają mieć potwierdzenie w zbadanych przez nią dokumentach. Pani sędzia Grams wyjaśniła mi również, że w swoim sprawozdaniu nie zauważa niekonsekwencji w traktowaniu mieszkańców DPS. Według niej nie bagatelizuje ona również zastrzeżeń i zarzutów zawartych w raporcie przedstawicieli Krajowego Mechanizmu Prewencji. Pani sędzia uważa, że głównym zarzutem wykazanim przez przedstawiciela Biura RPO jest zastosowanie cenzury korespondencji mieszkanki DPS – Pani

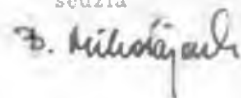
oraz działanie na szkodę Pana przez Dyrektora DPS
-u Eleonorę Winiarską. Pani sędzia w swoich obszernych wyjaśnieniach twierdzi, że w ogóle
nie doszło do cenzury korespondencji mieszkanki] zaś jeśli chodzi o
zadysponowanie środkami finansowymi należącymi do Pana to Pani sędzia
wyjaśniła, że nie mogła stwierdzić, iż pensjonariusz w pełni świadomie zadysponował swoimi
pieniężmi, bowiem jest on osobą całkowicie ubezwłasnowolnioną, za którą decyzje również
finansowe podejmuje opiekun prawny.

Niezależnie od treści wyjaśnień złożonych mi przez Panią sędzię Karolinę Grams
poleciałam jej, aby wszelkie protokoły z kontroli placówek zawierały sprawdzone przez nią
informacje na podstawie potwierdzonej dokumentacji oraz wskazałam, że gdyby w
przyszłości podczas czynności kontrolujących napotkała jakiegokolwiek problemy rozważyła
możliwość konsultacji ich z Przewodniczącą Wydziału – wieloletnim, doświadczonym sędzią,
która wcześniej miała w zakresie czynności kontrolowanie m.in. Domu Pomocy Społecznej w
Darskowie.

z poważaniem

**PREZES
SĄDU REJONOWEGO**

Bogusława Mikołajczuk
sędzia

Drawsko Pomorskie, 9 listopada 2015 r.

dot. KMP.575.22.2015.PK

Sz. P.
Prezes
Sądu Rejonowego
w Drawsku Pomorskim

W związku z pismem Justyny Róży Lewandowskiej, dyrektora zespołu w Biurze Rzecznika Praw Obywatelskich, wyjaśniam co następuje:

- kontrolę w Domu Pomocy Społecznej w Darskowie przeprowadziłam z całą sumiennnością i wiedzą, jaką dysponuję po ponad 10 latach orzekania jako asesor i sędzia, w tym ponad 4 lata w Wydziale Rodzinnym i Nieletnich, na podstawie i w ramach obowiązujących przepisów prawa, wskazanych szczegółowo w sprawozdaniu z kontroli;
- w trakcie przeprowadzonej kontroli zapoznałam się zarówno z aktami osobowymi części pensjonariuszy znajdującymi się w DPS Darskowo, jak i w Sądzie Rejonowym w Drawsku Pomorskim w Wydziale Rodzinnym i Nieletnich (akta Op), przeprowadziłam rozmowę z dyrektorem placówki p. Eleonorą Winiarską, pracownikami DPS oraz samymi pensjonariuszami, co dostarczyło mi informacji będących podstawą dokonanych ustaleń;
- w trakcie kontroli odniosłam się do szeregu zastrzeżeń i zarzutów zawartych w „Raporcie przedstawicieli Krajowego Mechanizmu Prewencji z wizytacji Domu Pomocy Społecznej w Darskowie”, przy czym wyjaśnienia dyrektora placówki p. Eleonory Winiarskiej uznałam w tej mierze za rzetelne i wyczerpujące;
- podkreślić należy, iż po kontroli w Domu Pomocy Społecznej w Darskowie nie stwierdziłam naruszeń obowiązujących przepisów prawa, co zawarłam w sprawozdaniu z kontroli;
- w swoim sprawozdaniu w żaden sposób nie „bagatelizuję” zastrzeżeń i zarzutów zawartych w „Raporcie przedstawicieli Krajowego Mechanizmu Prewencji z wizytacji Domu Pomocy Społecznej w Darskowie” ani też nie „próbuję tłumaczyć” czy „usprawiedliwiać” działań dyrektora placówki p. Eleonory Winiarskiej i podległych jej pracowników, a jedynie wyrażam inną ocenę tych działań aniżeli przedstawiciele Biura RPO;
- nie zauważam w swoim sprawozdaniu „niekonsekwencji” w traktowaniu mieszkańców DPS, przeciwnie – jednoznacznie stwierdzam i wielokrotnie podkreślam, iż są to osoby chore psychicznie, chorujące również somatycznie, w przeważającej mierze ubezwłasnowolnione

całkowicie bądź częściowo, niepotrafiące samodzielnie zaspokajać swoich potrzeb (z tego powodu znajdują się w placówce tego typu), zatem niemożliwe jest traktowanie ich jako osoby zdrowe i poczytalne, mogące w pełni dysponować swoją osobą i majątkiem; tymczasem przedstawiciele Biura RPO postulują w swoim raporcie, aby umożliwić im np. nieograniczony dostęp do papierosów, alkoholu i leków bez recepty, co pozostawię bez komentarza;

- po analizie pisma dyrektora zespołu w Biurze RPO stwierdzam, iż z owego szeregu zastrzeżeń i zarzutów zawartych we wzmiarkowanym raporcie zostały się tak naprawdę dwa: zastosowania cenzury korespondencji mieszkanki DPS przez dyrektor Eleonorę Winiarską, co stanowi „złamanie wolności i tajemnicy korespondencji, opisanej w art. 49 Konstytucji”, oraz działanie przez dyrektor Eleonorę Winiarską na szkodę mieszkańca DPS poprzez „bezprawny zakup materiałów budowlanych i sprzętu rehabilitacyjnego ze środków finansowych podopiecznego”. Co do pierwszego z nich stwierdzam z całą stanowczością, iż zdarzenie takie w ogóle nie miało miejsca. P.

jest od 2010 roku ubezwłasnowolniona częściowo, zaś od 2012 roku całkowicie z powodu organicznych zaburzeń osobowości z okresowo występującymi zaburzeniami urojeniowymi; jej opiekunem prawnym jest pracownik DPS Waldemar Dudka. Ze sprawozdań opiekuna znajdujących się w aktach Op 15/10 oraz rozmowy z dyrektor Eleonorą Winiarską wynika, że p. od wielu lat pisze liczne listy do byłego prezydenta RP Bronisława Komorowskiego i kanclerz Niemiec Angeli Merkel, w których domaga się m. in. umożliwienia jej opuszczenia DPS i wyjazdu do Niemiec, gdzie rzekomo posiada ukochanego o imieniu Heinz, bądź do swojego brata, który mieszka w Szczecinie. Z całą stanowczością stwierdzam, że dyrektor Eleonora Winiarska nie podjęła żadnej decyzji o zatrzymywaniu korespondencji p. Kolejny list p.

adresowany „Pani Angela Merkel, Berlin” opiekun prawny Waldemar Dudka postanowił dołączyć do akt osobowych pensjonariuszki celem przekazania go bratu p. i zapoznania go z jej aktualnym stanem zdrowia. Była to więc wyłącznie decyzja opiekuna prawnego. Nie wiem, na jakiej podstawie p. Justyna Róża Lewandowska formułuje tezę o „skargowym charakterze” tej korespondencji, najprawdopodobniej po zapoznaniu się z jej treścią, co właśnie stanowi złamanie tajemnicy korespondencji. Wskazać trzeba, iż poprzednie listy p. były przekazywane adresatom, o czym świadczy treść pisma z Biura RPO z 2010 r., znajdującego się w aktach osobowych mieszkanki DPS, którego kopię dołączam. Natomiast twierdzenia pracowników Biura RPO, iż wszelkie pisma osób chorych psychicznie, w których wyrażają one niechęć do pobytu w DPS, a nie mają związku z

konkretnymi zdarzeniami, należy traktować formalnie jako skargi i kierować do właściwych organów, uważam za oderwane od rzeczywistości.

Co do działania dyrektora Eleonory Winiarskiej na szkodę p. _____, również mam inne zdanie na ten temat, niż przedstawiciele Krajowego Mechanizmu Prewencji.

_____ jest od 1990 roku ubezwłasnowolniony całkowicie z powodu choroby psychicznej; przebywa w DPS Darskowo również od 1990 r., jest tam na stałe zameldowany. Postanowieniem Sądu Rejonowego w Koszalinie z 2009 r. funkcję opiekuna prawnego p.

_____ powierzono dyrektor Eleonorze Winiarskiej, przy czym została ona zwolniona z obowiązku sporządzenia inwentarza majątku podopiecznego ani nie została zobowiązana do składania sprawozdań z zarządu majątkiem, co oznacza, że majątek ten był niewielki bądź nie było go wcale. Wbrew twierdzeniom p. Justyny Róży Lewandowskiej w swoim sprawozdaniu z kontroli DPS nie mogłam „wyrzucić przekonania, że pensjonariusz w pełni świadomie zadysponował swoimi pieniędzmi”, bowiem – jak już wskazałam wcześniej – jest on osobą całkowicie ubezwłasnowolnioną, za którą decyzje, również finansowe, podejmuje opiekun prawny. W swoim piśmie p. Justyna Róża Lewandowska podaje, że „rozmowa przedstawicielki KMP z tym mieszkańcem wskazała na brak jego świadomości co do sfinansowania zakupu masażera”, zaś w raporcie stwierdza się, że „w czasie rozmowy z p.

_____ przekazał on przedstawicielom KMP informacje o szeregu zakupów, które zostały dokonane na jego prośbę przez opiekuna”. Powyższa oczywista sprzeczność nie ma jednak znaczenia w tej kwestii, bowiem jak już wskazano, środkami finansowymi osoby całkowicie ubezwłasnowolnionej dysponuje jego opiekun, mając na względzie dobro i interesy tej osoby, pozostając pod kontrolą sądu opiekuńczego. Na dokonanie czynności przekraczających zakres zwykłego zarządu majątkiem osoby ubezwłasnowolnionej opiekun musi uzyskać zgodę sądu opiekuńczego i tak się dzieje również w przypadku mieszkańców DPS Darskowo, choć nie dotyczy to sytuacji p. _____, bowiem

wydatkowanie przez opiekuna prawnego kwoty 2.319,29 zł w ciągu jego pobytu w placówce na zakup materiałów budowlanych na remont łazienki nie jest czynnością przekraczającą zakres zwykłego zarządu majątkiem osoby ubezwłasnowolnionej. W tym stanie rzeczy stwierdzenie, iż był to „bezprawny zakup” uważam za pozbawione podstaw.

- wskazuję, że stały nadzór nad sprawowaniem przez opiekunów i kuratorów osób ubezwłasnowolnionych opieki i kurateli sprawuje w ramach podziału czynności SSR Maria Szumilas z racji tego, iż DPS Darskowo leży na terenie gminy Złocieniec; również SSR Maria Szumilas do I kwartału 2015 roku sprawowała kontrolę nad działalnością DPS;

- reasumując, zarzucanie mi przez p. Justynę Różę Lewandowską nierzetelności i stronniczości podczas prowadzonej kontroli i sporządzania sprawozdania z niej uważam za całkowicie bezpodstawne.

SSR Karolina Grams

**KANCELARIA PREZYDENTA
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ**

00-902 Warszawa, ul. Wiejska 10

Biuro Listów i Opinii Obywatelskich

fax. (0-22) 695 22 38, e-mail. blo@prezydent.pl

Nr BLO - 060/6974/01/10/JK

W P L Y N E Ł O

data: 10/12/2010
l. dz: 1231/12/2010
podpis: [signature]

Warszawa, 2 .12.2010r.

Pani
Dom Pomocy Społecznej
Darskowo 7
78-520 Złocieniec

Szanowna Pani

Z uwagą zapoznaliśmy się z treścią Pani listu skierowanego do Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Bronisława Komorowskiego a przekazanego w dniu 9.11.br. do Biura Listów i Opinii Obywatelskich Kancelarii Prezydenta RP.

Rozumiemy Pani trudną sytuację, jednakże spełnienie przez nasz urząd zawartych w korespondencji prośb nie jest możliwe.

Jednocześnie informujemy, że wszelkie skargi na pracowników Domu Pomocy Społecznej, w którym Pani przebywa może Pani skierować bezpośrednio do Dyrekcji Domu lub do Starostwa Powiatowego w Drawsku (Plac Elizy Orzeszkowej 3, 78-500 Drawsko Pomorskie).

Przykro nam, że nasze wyjaśnienia nie spełniają Pana oczekiwań, jednakże prosimy o ich życzliwe przyjęcie.

Z poważaniem

Asystent specjalista
Iwonna Kamińska

Za zgodą
kopii z oryginałem
data 9.12.2010 [signature]

BIURO RZECZNIKA PRAW OBYWATELSKICH	
WPL.	2015 -11- 16
Zał.	NR

Darskowo 2015.11.12

L.dz. 914/11/2015

Biuro Rzecznika Praw Obywatelskich
Krajowy Mechanizm Prewencji
Al. Solidarności 77
00-090 Warszawa

W odpowiedzi na pismo KMP.575.22.2015.PK z dnia 29.10.2015 roku (wpływ 04.11.2015 roku) Dyrektor Domu Pomocy Społecznej w Darskowie przedstawia poniżej sposób realizacji poszczególnych zaleceń:

- Ad. 1.** Wszystkie prawa mieszkańców są respektowane.
- Ad. 2.** W Domu Pomocy Społecznej w Darskowie nie stosuje się sankcji za picie alkoholu.
- Ad. 3.** Zezwolono na dokonanie wyboru rodzaju tytoniu.
- Ad. 4.** Zabiegi pielęgnacyjno – higieniczne prowadzą wyłącznie opiekunowie.
- Ad. 5.** Odstąpiono od nadzoru korespondencji.
- Ad. 6.** Odstąpiono od spisu zawartości paczek.
- Ad. 7.** Czynione są starania o pozyskanie środków finansowych na zatrudnienie psychologa.
- Ad. 8.** Zgody są w posiadaniu pracowników socjalnych.
- Ad. 9.** Dom posiada standaryzację pomieszczeń zgodnie z wymogami. Sprawdzamy stan i wyposażenie pomieszczeń.
- Ad. 10.** Uzupelniono.
- Ad. 11.** Organizacja treningów wspomagających zawodowo personel jest organizowana systematycznie.

Z poważaniem

DYREKTOR
DOMU POMOCY SPOŁECZNEJ
w DARSKOWIE
Elonora Winiarska
mgr Elonora Winiarska
SPECJALISTA ORGANIZACJI POMOCY SPOŁECZNEJ

BIURO
RZECZNIKA PRAW OBYWATELSKICH

Warszawa,

2015-11-30

Krajowy Mechanizm Prewencji

KMP.575.22.2015.PK

Pani
SSR Bogusława Mikołajczuk
Prezes
Sądu Rejonowego
ul. Jasna 3
78 – 500 Drawsko Pomorskie

Szanowna Pani Prezes,

Nawiązując do treści odpowiedzi Pani Prezes z dnia 12 listopada 2015 r. nadesłanej w sprawie nieprawidłowości ujawnionych przez przedstawicieli Krajowego Mechanizmu Prewencji podczas wizytacji Domu Pomocy Społecznej w Darskowie, działając na podstawie art. 17 ust. 1 p. 2 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (tekst jednolity Dz. U. z 2014 r., poz. 1648), zwracam się z prośbą o informacje, jakiego rodzaju działania podjęte zostały przez sąd w związku z brakiem zgody na dysponowanie środkami finansowymi mieszkańca przez jego opiekuna prawnego.

E. Pochanowicz

Julia Szwarc

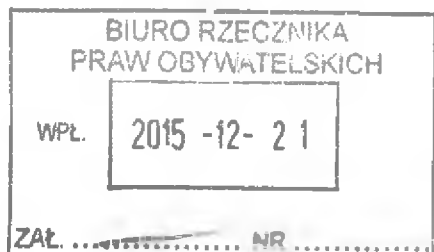
PREZES
Sądu Rejonowego
w Drawsku Pom.

Drawsko Pomorskie, dnia 16 grudnia 2015 r.

Nr Prez. A-053-31/15

IPW/81259/2015 P
Data: 2015-12-21

Pani Justyna Róża Lewandowska

Dyrektor Zespołu

Biura Rzecznika Praw Obywatelskich

Krajowego Mechanizmu Prewencji

W odpowiedzi na Pani pismo z dnia 30 listopada 2015 r. (data wpływu do tut. Sadu 08.12.2015 r.) uprzejmie informuję, że Sąd nie podjął żadnych czynności w związku z brakiem zgody na dysponowanie środkami finansowymi mieszkańca przez jego opiekuna prawnego. Natomiast Prezes Sądu i Przewodnicząca Wydziału Rodzinnego i Nieletnich Sądu Rejonowego w Drawsku Pomorskim po otrzymaniu od Państwa niniejszej informacji przeprowadziły rozmowę dyscyplinującą z sędzią dokonującą kontroli Domu Pomocy Społecznej w Darskowie Panią Karolina Grams, aby swoje ustalenia dotyczące osób przebywających w tej placówce czyniła na podstawie dokumentacji zgromadzonej w aktach, a nie na oświadczeniach zainteresowanych w sprawie osób. Dodatkowo Przewodnicząca Wydziału Rodzinnego i Nieletnich pouczyła Panią sędzię, aby w przyszłości nie powtórzyły się sytuacje, o których mowa w piśmie z dnia 30.11.2015 r. oraz we wcześniejszym piśmie otrzymanym od Pani Dyrektor i o konieczności występowania do Sądu z wnioskiem o zezwolenie na dokonanie czynności przekraczającej zakres zwykłego zarządu majątkiem osoby ubezwłasnowolnionej. Usprawiedliwieniem na brak postanowienia sądu w przedmiocie braku zgody na dysponowanie środkami podopiecznego mogą być wątpliwości, które pojawiły się u sędziów, czy dysponowanie stosunkowo niewielkimi kwotami, które pozostają do dyspozycji Pana (162,60 zł miesięcznie) przez jego opiekuna prawnego jest czynnością przekraczającą zakres zwykłego zarządu.

Z poważaniem

J. L. GO

RPW/57521/2015 P
Data:2015-09-11

Drawsko Pom. dnia 07 września 2015 roku

BIURO RZECZNIKA PRAW OBYWATELSKICH	
WPL.	2015 -09- 11
Zał.	NR

Rzecznik Praw Obywatelskich

Warszawa

Stosownie do pisma KMP.575.22.2015.PK z dnia 15 lipca 2015 roku uprzejmie wyjaśniam, iż zapoznałam się z przesłanym Raportem przedstawicieli Krajowego Mechanizmu Prewencji z wizytacji przeprowadzonej w Domu Pomocy Społecznej w Darskowie. Cytowany raport przekazałam do wiadomości sędziemu sprawującemu nadzór nad Domem Pomocy Społecznej w Darskowie – Sędzi Sądu Rejonowego Karolinie Grams -w celu przeprowadzenia kontroli sposobu gospodarowania środkami finansowymi osób ubezwłasnowolnionych przebywających w DPS przez ich opiekunów prawnych zgodnie z zawartym w Raporcie zaleceniem

Z poważaniem

Przewodniczący

Wydziału Rodzinnego i Nieletnich

Maria Szumilas

RPW/62479/2015 P
Data: 2015-10-05

DOM POMOCY SPOŁECZNEJ
w DARSKOWIE
78-520 ZŁOCIENIEC
tel. (94) 367 16 50 fax (94) 367 26 77
NIP 674-122-07-03

BIURO RZECZNIKA PRAW OBYWATELSKICH	
Wpł	2015 -10- 05
Zal NR

Darskowo 2015.09.29

L.dz. 789/9/2015

**Biuro Rzecznika
Praw Obywatelskich
ul. Al. Solidarności 77
00-090 Warszawa**

Dot. KMP.575.22.2015.PK

W odpowiedzi na pismo z dnia 18.09.2015 roku w sprawie zaleceń przedstawicieli Krajowego Mechanizmu Prewencji wydanych po wizytacji w Domu Pomocy Społecznej w Darskowie informuję, że zalecenia przyjęto do realizacji.

Z poważaniem
DYREKTOR
DOMU POMOCY SPOŁECZNEJ
w DARSKOWIE
[Signature]
mgr Ewelina Winiarska
SPECJALISTA ORGANIZACJI POMOCY SPOŁECZNEJ

Do wiadomości:

1. Starostwo Powiatowe
w Drawsku Pom.
2. a/a

STAROSTA DRAWSKI

Plac Elizy Orzeszkowej 3
78-500 Drawsko Pomorskie

RPW/65269/2015 P
Data: 2015-10-16

OZ.8120.3.10.2015.JB

Drawsko Pomorskie, dnia 12 października 2015 r.

BIURO RZECZNIKA PRAW OBYWATELSKICH	
WPL.	2015 -10- 16
ZAL.	NR

Pan

Przemysław KAZIMIRSKI

Biuro Rzecznika Praw Obywatelskich

Krajowy Mechanizm Prewencji

Al. Solidarności 77

00-090 Warszawa

Odpowiadając na pismo z dnia 18 września 2015 roku, **znak: KMP.575.22.2015.PK** w sprawie udzielenia odpowiedzi na zalecenia Przedstawicieli Krajowego Mechanizmu Prewencji informuję, że zalecenia w punktach 1-11 Dyrektor Domu Pomocy Społecznej w Darskowie przyjął do realizacji.

Odnośnie zaleceń wydanych Staroście Drawskiemu dotyczących:

Pkt 1. dysponowania środkami finansowymi mieszkańców DPS przez ich opiekunów prawnych informuję, że Starosta nie jest osobą uprawnioną do przeprowadzania kontroli w tym zakresie. Opiekun prawny podlega nadzorowi ze strony sędziego sadu rodzinnego zgodnie z art. 165 § 1 ustawy z dnia 25 lutego 1964 r Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego (Dz. U. z 2015 r. poz. 583 ze zm.) i w tym zakresie zobowiązany jest składać sprawozdania do sądu nie rzadziej niż raz w roku stanowi o tym art. 166 § 1.

Pkt 2 wsparcia finansowego udzielonego dla Domu Pomocy Społecznej w Darskowie, na realizację zaleceń wymagających nakładów finansowych informuje, że pomoc taka zostanie udzielona zgodnie z możliwościami finansowymi budżetu powiatu.

z poważaniem

do wiadomości:

1. Adresat
2. Aa

STAROSTA
Stanisław Kuczyński
Stanisław Kuczyński

STAROSTA DRAWSKI

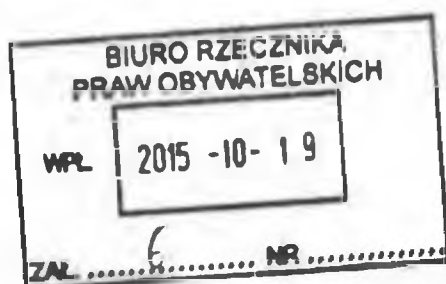
Plac Elizy Orzeszkowej 3
78-500 Drawsko Pomorskie

RPW/65414/2015 P
Data: 2015-10-19

OZ.8120.3.10.2015.JB

Drawsko Pomorskie, dnia 12 października 2015 r.

Pan

Przemysław KAZIMIRSKI

Biuro Rzecznika Praw Obywatelskich

Krajowy Mechanizm Prewencji

Al. Solidarności 77

00-090 Warszawa

W ślad za pismem z dnia 12 października 2015 roku, znak: OZ.8120.3.10.2015.JB w sprawie udzielenia odpowiedzi na zalecenia Przedstawicieli Krajowego Mechanizmu Prewencji, przesyłam kserokopię sprawozdania z kontroli legalności przyjmowania i przebywania w Domu Pomocy Społecznej w Darskowie osób z zaburzeniami psychicznymi oraz warunków, w jakich te osoby przebywają. Kontrolę przeprowadzono w dniu 22 lipca 2015 roku przez SSR Panią Karolinę Grams.

z poważaniem

STAROSTA,
Stanisław Kuczyński
Stanisław Kuczyński

do wiadomości:

1. Adresat
2. Aa

Sprawozdanie

z kontroli legalności przyjmowania i przebywania w Domu Pomocy Społecznej w Darskowie osób z zaburzeniami psychicznymi oraz warunków, w jakich te osoby przebywają.

Podstawa prawna kontroli:

Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 11 października 2012 r. w sprawie sprawowania kontroli przyjęcia i przebywania osób z zaburzeniami psychicznymi w szpitalach psychiatrycznych i domach pomocy społecznej oraz sposobu jej dokumentowania (Dz. U. z 2012 r., poz. 1147)

Kontrolę w Domu Pomocy Społecznej w Darskowie 7, gm. Złocieniec, przeprowadziłam w dniu 22 lipca 2015 roku.

Zakres kontroli:

Przedmiotem tej kontroli był całokształt spraw wskazanych w rozporządzeniu tj.:

- 1) badanie prawidłowości prowadzenia dokumentacji stanowiącej podstawę przyjęcia do placówki i przebywania w niej osób z zaburzeniami psychicznymi;
- 2) badanie prawidłowości prowadzenia dokumentacji medycznej dotyczącej zastosowania przymusu bezpośredniego oraz stosowania świadczeń zdrowotnych stwarzających podwyższone ryzyko dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
- 3) badanie współdziałania placówki z rodzinami i opiekunami osób z zaburzeniami psychicznymi;
- 4) badanie prawidłowości i terminowości załatwiania skarg i wniosków osób z zaburzeniami psychicznymi przebywających w placówce;
- 5) kontakt bezpośredni z przebywającymi w placówce osobami z zaburzeniami psychicznymi.

W czasie kontroli zbadano akta osobowe wszystkich osób przyjętych do Domu Pomocy Społecznej w okresie od daty ostatniej kontroli tj. 21 czerwca 2013 roku do dnia kontroli. W trakcie kontroli przeprowadzony został przegląd pomieszczeń mieszkalnych, jadalni, sal terapii, świetlicy i pomieszczeń sanitarnych. Wizytująca odwiedziła pensjonariuszy w ich

pokojach i na świetlicy i przeprowadziła z nimi rozmowę, a także przejrzała książkę skarg i wniosków (brak było skarg).

KOPIA

Dodatkowych informacji udzielała dyrektor Eleonora Winiarska oraz pracownik socjalny Celina Aftowicz.

Legalność umieszczenia

Dom Pomocy Społecznej w Darskowie jest placówką dla kobiet i mężczyzn przewlekle psychicznie chorych. W DPS na dzień kontroli było 67 pensjonariuszy, z tego 3 osoby przebywały w Szpitalu w Koszalinie, a 1 osoba w NZOZ „Patronka” w Szczecinku. Od dnia ostatniej kontroli do DPS zostało przyjętych 7 osób:

Spośród mieszkańców 48 jest ubezwłasnowolnionych (w tym 39 całkowicie), a pozostali zostali umieszczeni w placówce na podstawie orzeczenia sądu opiekuńczego.

W aktach osobowych przyjętych osób znajdują się właściwe dokumenty stanowiące podstawę umieszczenia w DPS stosownie do § 8 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 23 sierpnia 2013 r. w sprawie domów pomocy społecznej.

Prawidłowość dokumentacji medycznej

Dokumentacja medyczna pensjonariuszy jest kompletna, prowadzona rzetelnie i starannie. Dla każdego mieszkańca prowadzona jest dokumentacja medyczna, w której znajdują się indywidualne karty zleceń lekarskich, wyniki badań, historie choroby, karty informacyjne leczenia szpitalnego.

Warunki bytowe

Warunki bytowe w Domu Pomocy Społecznej w Darskowie ocenić należy jako dobre. Mieszkańcy zajmują pokoje 1, 2 i 3-osobowe oraz jeden pokój 4-osobowy o pow. 24 m² przeznaczony dla osób leżących i poruszających się na wózkach. Wszystkie pokoje spełniają normy powierzchni dla mieszkańców (6 m²/osobę) i wyposażone są w odpowiednią liczbę sprzętów, tj. łóżek, szaf, szafek, stołów, krzeseł. W większości z nich znajduje się sprzęt radiowy i telewizyjny oraz czajniki elektryczne.

Niektóre pokoje posiadają własne łazienki bądź toalety. Pokoje i inne pomieszczenia użytkowe są utrzymane w czystości.

Pensjonariuszom zapewnia się kąpiel i codzienną toaletę. Osoby chodzące swobodnie korzystają z kąpieli, osobom leżącym zapewnia się stosowną pomoc.

Budynek i jego otoczenie nie mają barier architektonicznych, za wyjątkiem niewielkiej różnicy poziomów powierzchni podłogi w korytarzu na I piętrze, którą zniwelowano za pomocą 2 schodów. W budynku zainstalowana jest winda, jednakże nie dojeżdża ona na poddasze, gdzie znajduje się sala terapii zajęciowej. Usunięcie tych niedogodności ograniczone jest zabytkowym charakterem budynku i koniecznością uzyskania zgody odpowiedniego organu na każdą ingerencję w jego strukturę.

KOPIA

Korytarze w budynku są przestronne i szerokie, wyposażone w poręcze, co ułatwia poruszanie się po nich.

Pensjonariusze mogą w sposób nieskrępowany poruszać się po budynku DPS, otaczającym go 2-hektarowym parku, a także opuszczać teren placówki i spacerować po wsi Darskowo. Mieszkańcy mają dostęp do prasy, telewizji i Internetu, część z nich posiada własne telefony komórkowe. W placówce znajduje się sala dziennego pobytu wyposażona w meble wypoczynkowe i telewizor.

DPS zapewnia pensjonariuszom 3 posiłki-dziennie (oceniane jako smaczne) i posiłki dietetyczne odpowiednio do wskazań lekarza; w budynku znajduje się stołówka. Mieszkańcy mają także możliwość spożywania posiłków w pokojach mieszkalnych, a osobom niesamodzielnym udzielana jest pomoc personelu. Poza posiłkami mieszkańcy mają dostęp przez całą dobę do produktów żywnościowych.

Personel DPS jest odpowiednio liczny i wyszkolony; w trakcie wizytacji w placówce było zatrudnionych łącznie 49 osób pracujących w bezpośrednim kontakcie z mieszkańcami, w tym pracownicy socjalni, kierownik działu terapeutyczno-opiekuńczego, fizjoterapeuta, terapeuta zajęciowy, pielęgniarki, opiekunowie i pokojowe (wskaźnik zatrudnienia pracowników zespołu terapeutyczno-opiekuńczego zatrudnionych w pełnym wymiarze czasu pracy wynosi nie mniej niż 0,5 na jednego mieszkańca). Członkowie personelu stale biorą udział w szkoleniach dotyczących m. in. pierwszej pomocy przedmedycznej, praw mieszkańców, treningu umiejętności społecznych, radzenia sobie ze stresem, zwalczania alkoholizmu w domach pomocy społecznej. W 2014 i 2015 roku nie toczyły się postępowania dyscyplinarne ani sądowe w stosunku do członków personelu. Od stycznia 2014 r. nie stosowano wobec mieszkańców przymusu bezpośredniego; nie miały również miejsca sytuacje stosowania przemocy fizycznej bądź psychicznej.

Dla każdego pensjonariusza został ustanowiony spośród pracowników DPS pracownik pierwszego kontaktu, do którego mieszkaniec może zwracać się z prośbą o pomoc. Pracownicy socjalni utrzymują kontakt telefoniczny i listowny z opiekunami i rodzinami mieszkańców. Prowadzony jest zeszyt odwiedzin. Sąd opiekuńczy jest informowany m.in. o tym, czy opiekun utrzymuje kontakt ze swoim podopiecznym.

Wszyscy mieszkańcy posiadają własne dochody, z których potrącane są należności za pobyt w placówce; wpływają one na konto depozytowe DPS Darskowo i następnie rozliczane są indywidualnie poprzez imienną księgę depozytów. Wypłat środków pieniężnych dokonuje się na życzenie każdego mieszkańca, na podstawie zapotrzebowania sporządzonego przez pracownika socjalnego. Pozostałą kwotę mieszkańcy dysponują swobodnie na własne potrzeby; w przypadku osób leżących niezbędnych zakupów dokonują opiekunowie. Średnio raz w tygodniu organizowany jest wyjazd do pobliskiego Złocieńca na zakupy busem przystosowanym do przewozu osób niepełnosprawnych, w tym także na wózkach. Większość mieszkańców posiada bardzo niskie dochody, najczęściej obciążone ponadto egzekucjami na poczet zaciągniętych wcześniej zobowiązań.

W DPS prowadzona jest książką kontroli, z której wynika, że prowadzone są okresowe kontrole: sanitarna przez PSSE, dotycząca warunków bytowych przez PCPR, przestrzegania przepisów i prawa pracy przez OIP, a także kontrole doraźne. Od czasu ostatniej wizytacji przeprowadzono w sumie 9 kontroli, w tym w dniu 12 marca 2015 r. przez zespół inspektorów Wydziału Spraw Społecznych Zachodniopomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Szczecinie oraz w dniu 14 maja 2015 r. przez pracowników Biura Rzecznika Praw Obywatelskich w ramach Krajowego Mechanizmu Prewencji.

Opieka medyczna i terapia

Mieszkańcom DPS umożliwia się korzystanie ze świadczeń lekarzy podstawowej opieki zdrowotnej oraz specjalistycznej opieki zdrowotnej w ramach świadczeń finansowanych ze środków publicznych.

Stałą opiekę medyczną nad mieszkańcami DPS sprawuje 3-osobowy zespół pielęgniarski oraz lekarz rodzinny z NZOZ „Hippokrates” w Złocieńcu. Pielęgniarki dysponują dobrze wyposażonym gabinetem doraźnej pomocy medycznej; opiekują się chorymi leżącymi, wykonują wszelkie zabiegi sanitarno-higieniczne, kontrolują ciśnienie i poziom glukozy, pobierają materiał do badań laboratoryjnych, zamawiają, rozkładają i podają leki. Przyjęcia mieszkańców przez lekarza pierwszego kontaktu i stomatologa odbywają się w placówkach NFZ, do których mieszkańcy są dowożeni. Ponadto mieszkańcy są objęci opieką lekarza psychiatry, który udziela porad na terenie DPS 1-4 razy w miesiącu. W razie potrzeby mieszkańcy dowożeni są do lekarzy specjalistów oraz mają zapewniony kontakt z psychologiem z Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Drawsku Pomorskim. Ponadto w przypadkach nagłych i w porze nocnej wzywane jest pogotowie ratunkowe.

W DPS znajduje się także gabinet rehabilitacyjny, w którym wykonywane są zabiegi zlecone przez lekarza pierwszego kontaktu. Poza planowanymi formami rehabilitacji każdy z mieszkańców może korzystać z dostępnych w gabinecie urządzeń umożliwiających podnoszenie sprawności fizycznej.

Dom Pomocy Społecznej zapewnia mieszkańcom udział w terapii zajęciowej, polegającej na aktywizowaniu i usamodzielnianiu mieszkańców, oraz organizuje zajęcia rehabilitacji społecznej. W placówce prowadzone są różnorodne zajęcia terapeutyczne: edukacyjne, plastyczne, manualne, kulinarne, komputerowe, przedstawienia teatralne, biblioterapia, arteterapia, muzykoterapia, seanse filmowe, które odbywają się w przestronnej i bardzo dobrze wyposażonej sali, gdzie możliwa jest jednoczesna organizacja różnorodnych form aktywności dla mieszkańców. Udział w zajęciach ma charakter dobrowolny i cieszą się one dużą popularnością.

Na terenie placówki działa zespół taneczno-wokalny, który bierze udział w przeglądach na terenie całego kraju.

Poza zajęciami terapeutycznymi mieszkańcy biorą udział w szeregu różnych imprez, odbywających się zarówno na terenie placówki, jak i poza nią.

Wnioski końcowe

Podczas wizytacji i bezpośredniego kontaktu z mieszkańcami DPS nie zgłaszali oni żadnych skarg. Mieszkańcy zachowują się swobodnie, bez zahamowań rozmawiają z osobą wizytującą, bez udziału pracowników placówki. Stwierdzono duże zaangażowanie, cierpliwość i właściwy stosunek pracowników DPS wobec mieszkańców.

W odniesieniu do zarzutów podniesionych w raporcie przedstawicieli Krajowego Mechanizmu Prewencji (KMP.575.22.2015.PK) stwierdzić należy, iż dokument ten nie uwzględnia przede wszystkim faktu, że w Domu Pomocy Społecznej w Darskowie przebywają osoby chore psychicznie, z szeregiem innych chorób współistniejących, w przeważającej mierze ubezwłasnowolnione, za których zdrowie i życie pracownicy placówki są odpowiedzialni. Stąd konieczne są procedury i regulacje mające na celu zapewnienie przede wszystkim bezpieczeństwa mieszkańcom DPS, z poszanowaniem ich dobra i interesów. I tak paczki otrzymywane przez mieszkańców nie są „kontrolowane”, lecz ewidencjonowana jest ich zawartość (aby uniknąć zarzutów wobec pracowników o przywłaszczanie ich zawartości); podobnie nie ma „nadzoru nad zawartością korespondencji mieszkańców”, lecz trudno oczekiwać, iż wysyłane będą wszystkie przesyłki, także te adresowane np. do głów państw. Przechowywanie dowodów osobistych

ubezważsownionych mieszkańców jest zasadne wobec bardzo częstych przypadków wyłudzenia przy pomocy tych dokumentów przez osoby trzecie różnego rodzaju kredyty, pożyczek itp. Dokonywanie przez mieszkańców zakupów dowolnie wybranych towarów, w tym wyrobów tytoniowych, ograniczone jest w sposób oczywisty wysokością ich świadczeń, które jak już wskazano zazwyczaj są bardzo niskie. Oczywistym jest, iż personel dokłada starań, aby posiadane środki pieniężne wystarczały mieszkańcom na cały okres pobytu; osobom chorym psychicznie bądź niepełnosprawnym intelektualnie nie sposób przecież wytłumaczyć, że przez resztę miesiąca nie otrzymają papierosów czy słodyczy, gdyż wydali już wszystkie pieniądze. Podobnie nie jest możliwe ani celowe zapewnienie pensjonariuszom nieograniczonego dostępu do alkoholu bądź leków dostępnych bez recepty, z uwagi na konieczność zapewnienia w pierwszym rzędzie bezpieczeństwa im samym, jak i innym mieszkańcom; pewne restrykcje w tym zakresie są nieodzowne. Praktyka ustanawiania opiekunami prawnymi i kuratorami osób ubezważsownionych pracowników DPS nie wynika z „przedkładania interesów placówki nad interesy mieszkańców”, a jedynie z prozaicznego powodu braku innych chętnych, w szczególności członków rodzin, do pełnienia tych funkcji. Natomiast wykonanie zaleceń raportu dotyczących zatrudnienia psychologa czy architektonicznego dostosowania pomieszczeń placówki do osób z niepełnosprawnością znajduje ograniczenia w budżecie placówki i nie jest zależne od woli dyrekcji i personelu. Jeśli chodzi natomiast o zarzut „rażąco nagannego działania opiekuna prawnego jednego z mieszkańców i wykorzystania nieporadności wynikającej z jego choroby”, polegającego na zakupie materiałów budowlanych do remontu łazienki w jego pokoju i zakupie sprzętu rehabilitacyjnego, wskazać należy, iż na dokonanie wszelkich czynności przekraczających zakres zwykłego zarządu majątkiem ubezważsownionego opiekun musi uzyskać zgodę sądu opiekuńczego i w tym wypadku zgoda taka została udzielona.

Zalecenia

W przyszłości należy utrzymać wysoki poziom zaangażowania dyrekcji i personelu DPS w sprawy mieszkańców, jak też utrzymać wysoki poziom warunków bytowych i zdrowotnych pensjonariuszy.

Drawsko Pomorskie, dnia 29 września 2015 r.

SSR Karolina Grams

BIURO
RZECZNIKA PRAW OBYWATELSKICH

Warszawa, 2015 -10- 29

Krajowy Mechanizm Prewencji

KMP.575.22.2015.PK

Pani
SSR Bogusława Mikołajczuk
Prezes
Sądu Rejonowego
ul. Jasna 3
78 – 500 Drawsko Pomorskie

Szanowna Pani Sędzino,

Nawiązując do treści Sprawozdania kontroli DPS w Darskowie przeprowadzonej przez SSR Karolinę Grams w dniu 22 lipca 2015 r. przesłanego do Biura Rzecznika Praw Obywatelskich w związku z wizytacją przedstawicieli Krajowego Mechanizmu Prewencji w tamtejszej jednostce, pragnę zauważyć co następuje.

Pani sędzia odnosząc się do jednego z zarzutów zawartych w raporcie przedstawicieli Krajowego Mechanizmu Prewencji dotyczącego zatrzymania przez dyrektora placówki korespondencji ubezwłasnowolnionej mieszkanki domu w jej aktach, bez powiadomienia o tym fakcie sądu, zauważa że trudno oczekiwać od władz domu by każda korespondencja mieszkańców została wysłana, cyt: „*trudno oczekiwać, że wysyłane będą wszystkie przesyłki, także te adresowane np. do głów państw*”. Nie odnosi się zatem w żaden sposób do bezprawności czynności cenzury i decyzji dyrektora domu o zatrzymaniu listów w aktach mieszkanki, lecz usprawiedliwia postępowanie dyrektora domu troską o dobro mieszkanki. Zbagatelizowanie opisanej sprawy niepokoi tym bardziej, że żaden z obowiązujących przepisów prawa nie statuuje możliwości podejmowania przez dyrektora domu pomocy społecznej tak arbitralnych decyzji, tym bardziej jeśli treść pism wskazuje na ich skargowy charakter. Poza oczywistym złamaniem wolności i tajemnicy korespondencji, opisanej w art. 49 Konstytucji RP z dnia 2 kwietnia 1997 r., zatrzymanie korespondencji

stanowiło także naruszenie prawa do skargi ubezwłasnowolnionej mieszkanki. Przedstawiciele Krajowego Mechanizmu Prewencji mają świadomość, że niektóre choroby i zaburzenia psychiczne mieszkańców domów pomocy społecznej mogą przejawiać się w praktyce zwiększonym potrzebą korespondowania z instytucjami państwowymi, lecz w takich sytuacjach (dotyczących w szczególności mieszkańców ubezwłasnowolnionych) o tego rodzaju problemie winien być zawiadomiony sąd rodzinny sprawujący nadzór nad wykonywaniem opieki. W opisanej w raporcie sytuacji, pomimo że zatrzymanie korespondencji dotyczyło mieszkanki ubezwłasnowolnionej, powiadomienie sądu rodzinnego o decyzji dyrektora dps nie zostało zrealizowane. Brak ów przesądził o arbitralności wskazanego działania i stanowił podstawę do sformułowania adekwatnego zarzutu w treści raportu przedstawicieli mechanizmu.

Pragnę jednocześnie zwrócić uwagę pani Prezes na brak konsekwencji w podejściu do mieszkańców domu przez sędzię, która przeprowadziła przedmiotową kontrolę. Sytuacje ograniczeń w korzystaniu z przysługujących im praw, które podniesione zostały w raporcie pracowników Biura Rzecznika Praw Obywatelskich jako oczywiście nieuprawnione (np. brak możliwości wyboru rodzaju wyrobów tytoniowych, dyscyplinowanie, kontrola paczek żywnościowych, zatrzymywanie korespondencji w aktach mieszkańców), pani sędzia Grams próbuje tłumaczyć troską o ich dobro prezentowaną przez dyrektora placówki, a wynikającą z braku wystarczającej zdolności mieszkańców do podejmowania właściwych i korzystnych dla nich decyzji. Formułowanie takiego poglądu jest zaskakujące w zestawieniu z opinią pani sędzi odnośnie innego problemu zidentyfikowanego w trakcie wizytacji domu przez pracowników BRPO, a mianowicie zakupu ze środków finansowych ubezwłasnowolnionego mieszkańca, którego opiekunem prawnym jest dyrektor dps, materiałów budowlanych służących podniesieniu standardów bytowych w jednym z pokoi oraz doposażeniu gabinetu rehabilitacyjnego w urządzenie do masażu stóp. Pani sędzia wyraziła przekonanie, że pensjonariusz w pełni świadomie zadysponował swoimi pieniędzmi na wskazane cele, nie ma zatem żadnych wątpliwości co do jego zdolności właściwego pokierowania swoimi czynami. Tymczasem rozmowa przedstawicielki KMP z tym mieszkańcem wskazała na brak jego świadomości co do sfinansowania zakup masażera oraz miejsca, w którym się znajduje. Fakt ów został *nota bene* opisany w raporcie przedstawicieli mechanizmu.

Treść sprawozdania z wizytacji Domu Pomocy Społecznej w Darskowie sporządzonego przez panią sędzię Karolinę Grams, w świetle przytoczonych powyżej faktów, budzi moje uzasadnione obawy o rzetelność przeprowadzonej kontroli. Pani sędzia nie odnosi się w ogóle do bezprawności ujawnionych przez pracowników BRPO nieprawidłowości w postępowaniu z mieszkańcami tej placówki, lecz stara się tłumaczyć je względami troski o dobro podopiecznych przejawianej przez dyrektora tej placówki. Ujawnia przy tym wyraźnie swą niekonsekwencję w podejściu do opisanego problemu, traktując mieszkańców z jednej strony jako osoby niezdolne do kierowania własnym postępowaniem, a z drugiej jako zarazem w pełni świadome konsekwencji swych działań.

Mając powyższe na uwadze, działając na podstawie art. 17 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (tekst jednolity Dz. U. z 2014 r., poz. 1648) proszę o zajęcie stanowiska w sprawie ustaleń dokonanych przez podległą pani Prezes sędzię. Jednocześnie, mając na uwadze zawarcie w treści sprawozdania pani sędzi Grams informacji o wyrażeniu zgody przez sąd na sfinansowanie zakupu materiałów budowlanych oraz masażera ze środków pieniężnych mieszkańca , zwracam się z prośbą o przesłanie kserokopii adekwatnej zgody.

Proszę o udzielenie odpowiedzi do dnia 15 listopada br.

Łpca wyrazie Sędzi

DYREKTOR BIURO
Jan Kowalski
ul. Polna 100, 00-000 Warszawa

BIURO
RZECZNIKA PRAW OBYWATELSKICH

Warszawa, 2015-10-29

Krajowy Mechanizm Prewencji

KMP.575.22.2015.PK

Pani Eleonora Winiarska
Dyrektor Domu Pomocy Społecznej
Darskowo 7
78 – 520 Złocieniec

Nawiązując do treści odpowiedzi Pani Dyrektor z dnia 29 września 2015 r., w której wskazała Pani, że zalecenia wydane przez przedstawicieli Krajowego Mechanizmu Prewencji w następstwie wizytacji podległej Pani placówki przyjęte zostały do realizacji, działając na podstawie art. 17 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (tekst jednolity Dz. U. z 2014 r., poz. 1648) proszę o udzielenie szczegółowych informacji dotyczących sposobu realizacji poszczególnych zaleceń.

Jednocześnie proszę o odpowiedź do dnia 15 listopada 2015 r.

Z poważaniem

mgr Piotr Adamczyk
Główny Specjalista

PREZES
Sądu Rejonowego
w Drawsku Pom.

Nr Prot. A-053-31/15

Drawsko Pomorskie, dnia 12 listopada 2015 r.

RPW/71434/2015 P
Data: 2015-11-16

BIURO RZECZNIKA PRAW OBYWATELSKICH	
WPL.	2015 -11- 16
ZAL.5.....	NR

Pani

Justyna Róża Lewandowska

Dyrektor w Biurze Rzecznika Praw

Obywatelskich w Warszawie

W odpowiedzi na Pani pismo z dnia 29 października 2015 r. dotyczącego treści Sprawozdania kontroli DPS w Darskowie przeprowadzonej przez SSR Karolinę Grams uprzejmie wyjaśniam, że niezwłocznie po otrzymaniu w/w pisma podjęłam czynności zmierzające do wyjaśnienia sytuacji opisanej w Pani piśmie. Po powrocie ze szkolenia Pani sędzia Grams złożyła mi wyjaśnienia na piśmie, które w załączeniu przekazuję do zapoznania się. Po ustaleniach dokonanych przez Przewodniczącą Wydziału Rodzinnego i Nieletnich Sądu Rejonowego w Drawsku Pomorskim muszę stwierdzić, że brak jest postanowienia w aktach Op 9/10 w przedmiocie zezwolenia przez Sąd na dokonanie czynności przekraczającej zwykły zarząd majątkiem ubezwłasnowolnionego całkowicie mieszkańca DPS w Darskowie. Z tych przyczyn nie może być przesłany odpis postanowienia, w którym wyrażono zgodę na sfinansowanie zakupów materiałów budowlanych oraz masażera ze środków pieniężnych Pana. Równocześnie pragnę podkreślić, że zarówno Przewodnicząca Wydziału jak i sędzia dokonująca kontroli DPS zgłosiły poważne wątpliwości czy w sprawie dotyczącej Pana nastąpiły czynności przekraczające zakres zwykłego zarządu, skoro ten Pan nie posiada majątku i skoro Sąd w Koszalinie, który ustanawiał opiekę prawną a następnie zwalniał opiekuna i powołał innego, zwolnił tego opiekuna z obowiązku sporządzenia inwentarza majątku. Po przeprowadzeniu rozmowy z Panią sędzią Grams ustaliłam również, że swoje informacje zawarte w sprawozdaniu a dotyczące wyrażenia zgody przez Sąd na dysponowanie środkami pieniężnymi Pana sędzia umieściła na podstawie rozmowy z Panią Dyrektorem DPS –u – Eleonora Winiarską. Zwróciłam Pani sędzi uwagę, że na przyszłość wszelkie dane i informacje, które podaje w sprawozdaniu mają mieć potwierdzenie w zbadanych przez nią dokumentach. Pani sędzia Grams wyjaśniła mi również, że w swoim sprawozdaniu nie zauważa niekonsekwencji w traktowaniu mieszkańców DPS. Według niej nie bagatelizuje ona również zastrzeżeń i zarzutów zawartych w raporcie przedstawicieli Krajowego Mechanizmu Prewencji. Pani sędzia uważa, że głównym zarzutem wykazany przez przedstawiciela Biura RPO jest zastosowanie cenzury korespondencji mieszkanki DPS – Pani

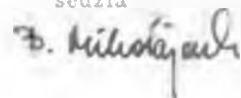
oraz działanie na szkodę Pana przez Dyrektora DPS
-u Eleonorę Winiarską. Pani sędzia w swoich obszernych wyjaśnieniach twierdzi, że w ogóle
nie doszło do cenzury korespondencji mieszkanki zaś jeśli chodzi o
zadysponowanie środkami finansowymi należącymi do Pana to Pani sędzia
wyjaśniła, że nie mogła stwierdzić, iż pensjonariusz w pełni świadomie zadysponował swoimi
pieniężmi, bowiem jest on osobą całkowicie ubezwłasnowolnioną, za którą decyzje również
finansowe podejmuje opiekun prawny.

Niezależnie od treści wyjaśnień złożonych mi przez Panią sędzię Karolinę Grams
poleciałam jej, aby wszelkie protokoły z kontroli placówek zawierały sprawdzone przez nią
informacje na podstawie potwierdzonej dokumentacji oraz wskazałam, że gdyby w
przyszłości podczas czynności kontrolujących napotkała jakiegokolwiek problemy rozważyła
możliwość konsultacji ich z Przewodniczącą Wydziału – wieloletnim, doświadczonym sędzią,
która wcześniej miała w zakresie czynności kontrolowanie m.in. Domu Pomocy Społecznej w
Darskowie.

z poważaniem

**PREZES
SĄDU REJONOWEGO**

Bogusława Mikołajczuk
sędzia

Drawsko Pomorskie, 9 listopada 2015 r.

dot. KMP.575.22.2015.PK

Sz. P.
Prezes
Sądu Rejonowego
w Drawsku Pomorskim

W związku z pismem Justyny Róży Lewandowskiej, dyrektora zespołu w Biurze Rzecznika Praw Obywatelskich, wyjaśniam co następuje:

- kontrolę w Domu Pomocy Społecznej w Darskowie przeprowadziłam z całą sumiennnością i wiedzą, jaką dysponuję po ponad 10 latach orzekania jako asesor i sędzia, w tym ponad 4 lata w Wydziale Rodzinnym i Nieletnich, na podstawie i w ramach obowiązujących przepisów prawa, wskazanych szczegółowo w sprawozdaniu z kontroli;
- w trakcie przeprowadzonej kontroli zapoznałam się zarówno z aktami osobowymi części pensjonariuszy znajdującymi się w DPS Darskowo, jak i w Sądzie Rejonowym w Drawsku Pomorskim w Wydziale Rodzinnym i Nieletnich (akta Op), przeprowadziłam rozmowę z dyrektorem placówki p. Eleonorą Winiarską, pracownikami DPS oraz samymi pensjonariuszami, co dostarczyło mi informacji będących podstawą dokonanych ustaleń;
- w trakcie kontroli odniosłam się do szeregu zastrzeżeń i zarzutów zawartych w „Raporcie przedstawicieli Krajowego Mechanizmu Prewencji z wizytacji Domu Pomocy Społecznej w Darskowie”, przy czym wyjaśnienia dyrektora placówki p. Eleonory Winiarskiej uznałam w tej mierze za rzetelne i wyczerpujące;
- podkreślić należy, iż po kontroli w Domu Pomocy Społecznej w Darskowie nie stwierdziłam naruszeń obowiązujących przepisów prawa, co zawarłam w sprawozdaniu z kontroli;
- w swoim sprawozdaniu w żaden sposób nie „bagatelizuję” zastrzeżeń i zarzutów zawartych w „Raporcie przedstawicieli Krajowego Mechanizmu Prewencji z wizytacji Domu Pomocy Społecznej w Darskowie” ani też nie „próbuję tłumaczyć” czy „usprawiedliwiać” działań dyrektora placówki p. Eleonory Winiarskiej i podległych jej pracowników, a jedynie wyrażam inną ocenę tych działań aniżeli przedstawiciele Biura RPO;
- nie zauważam w swoim sprawozdaniu „niekonsekwencji” w traktowaniu mieszkańców DPS, przeciwnie – jednoznacznie stwierdzam i wielokrotnie podkreślam, iż są to osoby chore psychicznie, chorujące również somatycznie, w przeważającej mierze ubezwłasnowolnione

całkowicie bądź częściowo, niepotrafiące samodzielnie zaspokajać swoich potrzeb (z tego powodu znajdują się w placówce tego typu), zatem niemożliwe jest traktowanie ich jako osoby zdrowe i poczytalne, mogące w pełni dysponować swoją osobą i majątkiem; tymczasem przedstawiciele Biura RPO postulują w swoim raporcie, aby umożliwić im np. nieograniczony dostęp do papierosów, alkoholu i leków bez recepty, co pozostawię bez komentarza;

- po analizie pisma dyrektora zespołu w Biurze RPO stwierdzam, iż z owego szeregu zastrzeżeń i zarzutów zawartych we wzmiarkowanym raporcie zostały się tak naprawdę dwa: zastosowania cenzury korespondencji mieszkanki DPS przez dyrektor Eleonorę Winiarską, co stanowi „złamanie wolności i tajemnicy korespondencji, opisanej w art. 49 Konstytucji”, oraz działanie przez dyrektor Eleonorę Winiarską na szkodę mieszkańca DPS poprzez „bezprawny zakup materiałów budowlanych i sprzętu rehabilitacyjnego ze środków finansowych podopiecznego”. Co do pierwszego z nich stwierdzam z całą stanowczością, iż zdarzenie takie w ogóle nie miało miejsca. P.

jest od 2010 roku ubezwłasnowolniona częściowo, zaś od 2012 roku całkowicie z powodu organicznych zaburzeń osobowości z okresowo występującymi zaburzeniami urojeniowymi; jej opiekunem prawnym jest pracownik DPS Waldemar Dudka. Ze sprawozdań opiekuna znajdujących się w aktach Op 15/10 oraz rozmowy z dyrektor Eleonorą Winiarską wynika, że p. od wielu lat pisze liczne listy do byłego prezydenta RP Bronisława Komorowskiego i kanclerz Niemiec Angeli Merkel, w których domaga się m. in. umożliwienia jej opuszczenia DPS i wyjazdu do Niemiec, gdzie rzekomo posiada ukochanego o imieniu Heinz, bądź do swojego brata, który mieszka w Szczecinie. Z całą stanowczością stwierdzam, że dyrektor Eleonora Winiarska nie podjęła żadnej decyzji o zatrzymywaniu korespondencji p. Kolejny list p.

adresowany „Pani Angela Merkel, Berlin” opiekun prawny Waldemar Dudka postanowił dołączyć do akt osobowych pensjonariuszki celem przekazania go bratu p. i zapoznania go z jej aktualnym stanem zdrowia. Była to więc wyłącznie decyzja opiekuna prawnego. Nie wiem, na jakiej podstawie p. Justyna Róża Lewandowska formułuje tezę o „skargowym charakterze” tej korespondencji, najprawdopodobniej po zapoznaniu się z jej treścią, co właśnie stanowi złamanie tajemnicy korespondencji. Wskazać trzeba, iż poprzednie listy p. były przekazywane adresatom, o czym świadczy treść pisma z Biura RPO z 2010 r., znajdującego się w aktach osobowych mieszkanki DPS, którego kopię dołączam. Natomiast twierdzenia pracowników Biura RPO, iż wszelkie pisma osób chorych psychicznie, w których wyrażają one niechęć do pobytu w DPS, a nie mają związku z

konkretnymi zdarzeniami, należy traktować formalnie jako skargi i kierować do właściwych organów, uważam za oderwane od rzeczywistości.

Co do działania dyrektor Eleonory Winiarskiej na szkodę p. _____ również mam inne zdanie na ten temat, niż przedstawiciele Krajowego Mechanizmu Prewencji.

_____ jest od 1990 roku ubezwłasnowolniony całkowicie z powodu choroby psychicznej; przebywa w DPS Darskowo również od 1990 r., jest tam na stałe zameldowany. Postanowieniem Sądu Rejonowego w Koszalinie z 2009 r. funkcję opiekuna prawnego p.

_____ powierzono dyrektor Eleonorze Winiarskiej, przy czym została ona zwolniona z obowiązku sporządzenia inwentarza majątku podopiecznego ani nie została zobowiązana do składania sprawozdań z zarządu majątkiem, co oznacza, że majątek ten był niewielki bądź nie było go wcale. Wbrew twierdzeniom p. Justyny Róży Lewandowskiej w swoim sprawozdaniu z kontroli DPS nie mogłam „wyrzucić przekonania, że pensjonariusz w pełni świadomie zadysponował swoimi pieniędzmi”, bowiem – jak już wskazałam wcześniej – jest on osobą całkowicie ubezwłasnowolnioną, za którą decyzje, również finansowe, podejmuje opiekun prawny. W swoim piśmie p. Justyna Róża Lewandowska podaje, że „rozmowa przedstawicielki KMP z tym mieszkańcem wskazała na brak jego świadomości co do sfinansowania zakupu masażera”, zaś w raporcie stwierdza się, że „w czasie rozmowy z p.

_____ przekazał on przedstawicielom KMP informacje o szeregu zakupów, które zostały dokonane na jego prośbę przez opiekuna”. Powyższa oczywista sprzeczność nie ma jednak znaczenia w tej kwestii, bowiem jak już wskazano, środkami finansowymi osoby całkowicie ubezwłasnowolnionej dysponuje jego opiekun, mając na względzie dobro i interesy tej osoby, pozostając pod kontrolą sądu opiekuńczego. Na dokonanie czynności przekraczających zakres zwykłego zarządu majątkiem osoby ubezwłasnowolnionej opiekun musi uzyskać zgodę sądu opiekuńczego i tak się dzieje również w przypadku mieszkańców DPS Darskowo, choć nie dotyczy to sytuacji p. _____, bowiem wydatkowanie przez opiekuna prawnego kwoty 2.319,29 zł w ciągu jego pobytu w placówce na zakup materiałów budowlanych na remont łazienki nie jest czynnością przekraczającą zakres zwykłego zarządu majątkiem osoby ubezwłasnowolnionej. W tym stanie rzeczy stwierdzenie, iż był to „bezprawny zakup” uważam za pozbawione podstaw.

- wskazuję, że stały nadzór nad sprawowaniem przez opiekunów i kuratorów osób ubezwłasnowolnionych opieki i kurateli sprawuje w ramach podziału czynności SSR Maria Szumilas z racji tego, iż DPS Darskowo leży na terenie gminy Złocieniec; również SSR Maria Szumilas do I kwartału 2015 roku sprawowała kontrolę nad działalnością DPS;

- reasumując, zarzucanie mi przez p. Justynę Różę Lewandowską nierzetelności i stronniczości podczas prowadzonej kontroli i sporządzania sprawozdania z niej uważam za całkowicie bezpodstawne.

SSR Karolina Grams

**KANCELARIA PREZYDENTA
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ**

00-902 Warszawa, ul. Wiejska 10

Biuro Listów i Opinii Obywatelskich

fax. (0-22) 695 22 38, e-mail. blo@prezydent.pl

Nr BLO - 060/6974/01/10/JK

W P L Y N E Ł O

data: 12.12.2010
l. d.: 1229/JK/1010
podpis: _____

Warszawa, 2 .12.2010r.

Pani

Dom Pomocy Społecznej

Darskowo 7

78-520 Złocieniec

Szanowna Pani

Z uwagą zapoznaliśmy się z treścią Pani listu skierowanego do Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Bronisława Komorowskiego a przekazanego w dniu 9.11.br. do Biura Listów i Opinii Obywatelskich Kancelarii Prezydenta RP.

Rozumiemy Pani trudną sytuację, jednakże spełnienie przez nasz urząd zawartych w korespondencji prośb nie jest możliwe.

Jednocześnie informujemy, że wszelkie skargi na pracowników Domu Pomocy Społecznej, w którym Pani przebywa może Pani skierować bezpośrednio do Dyrekcji Domu lub do Starostwa Powiatowego w Drawsku (Plac Elizy Orzeszkowej 3, 78-500 Drawsko Pomorskie).

Przykro nam, że nasze wyjaśnienia nie spełniają Pana oczekiwań, jednakże prosimy o ich życzliwe przyjęcie.

Z poważaniem

Asystent specjalista

Joanna Kamińska

Załącznik
Kopii z oryginałem
data 9.12.2010

BIURO RZECZNIKA PRAW OBYWATELSKICH	
WPL.	2015 -11- 16
Zał.	NR

Darskowo 2015.11.12

L.dz. 914/11/2015

Biuro Rzecznika Praw Obywatelskich
Krajowy Mechanizm Prewencji
Al. Solidarności 77
00-090 Warszawa

W odpowiedzi na pismo KMP.575.22.2015.PK z dnia 29.10.2015 roku (wpływ 04.11.2015 roku) Dyrektor Domu Pomocy Społecznej w Darskowie przedstawia poniżej sposób realizacji poszczególnych zaleceń:

- Ad. 1.** Wszystkie prawa mieszkańców są respektowane.
- Ad. 2.** W Domu Pomocy Społecznej w Darskowie nie stosuje się sankcji za picie alkoholu.
- Ad. 3.** Zezwolono na dokonanie wyboru rodzaju tytoniu.
- Ad. 4.** Zabiegi pielęgnacyjno – higieniczne prowadzą wyłącznie opiekunowie.
- Ad. 5.** Odstąpiono od nadzoru korespondencji.
- Ad. 6.** Odstąpiono od spisu zawartości paczek.
- Ad. 7.** Czynione są starania o pozyskanie środków finansowych na zatrudnienie psychologa.
- Ad. 8.** Zgody są w posiadaniu pracowników socjalnych.
- Ad. 9.** Dom posiada standaryzację pomieszczeń zgodnie z wymogami. Sprawdzamy stan i wyposażenie pomieszczeń.
- Ad. 10.** Uzupelniono.
- Ad. 11.** Organizacja treningów wspomagających zawodowo personel jest organizowana systematycznie.

Z poważaniem

DYREKTOR
DOMU POMOCY SPOŁECZNEJ
w DARSKOWIE
Leonora Wintarska
mgr Leonora Wintarska
SPECJALISTA ORGANIZACJI POMOCY SPOŁECZNEJ

BIURO
RZECZNIKA PRAW OBYWATELSKICH

Warszawa,

2015-11-30

Krajowy Mechanizm Prewencji

KMP.575.22.2015.PK

Pani
SSR Bogusława Mikołajczuk
Prezes
Sądu Rejonowego
ul. Jasna 3
78 – 500 Drawsko Pomorskie

Szanowna Pani Prezes,

Nawiązując do treści odpowiedzi Pani Prezes z dnia 12 listopada 2015 r. nadesłanej w sprawie nieprawidłowości ujawnionych przez przedstawicieli Krajowego Mechanizmu Prewencji podczas wizytacji Domu Pomocy Społecznej w Darskowie, działając na podstawie art. 17 ust. 1 p. 2 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (tekst jednolity Dz. U. z 2014 r., poz. 1648), zwracam się z prośbą o informacje, jakiego rodzaju działania podjęte zostały przez sąd w związku z brakiem zgody na dysponowanie środkami finansowymi mieszkańca przez jego opiekuna prawnego.

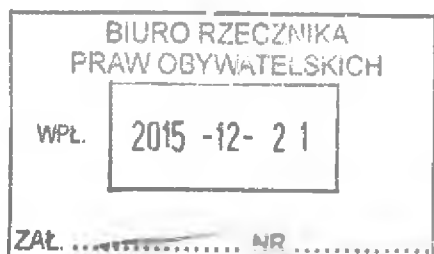
Z poważaniem

Janusz Szlachetka

PREZES
Sądu Rejonowego
w Drawsku Pom.

Drawsko Pomorskie, dnia 16 grudnia 2015 r.

Nr Prez. 4-053-31/15

Pani Justyna Róża Lewandowska

Dyrektor Zespołu

Biura Rzecznika Praw Obywatelskich

Krajowego Mechanizmu Prewencji

W odpowiedzi na Pani pismo z dnia 30 listopada 2015 r. (data wpływu do tut. Sadu 08.12.2015 r.) uprzejmie informuję, że Sąd nie podjął żadnych czynności w związku z brakiem zgody na dysponowanie środkami finansowymi mieszkańca przez jego opiekuna prawnego. Natomiast Prezes Sądu i Przewodnicząca Wydziału Rodzinnego i Nieletnich Sądu Rejonowego w Drawsku Pomorskim po otrzymaniu od Państwa niniejszej informacji przeprowadziły rozmowę dyscyplinującą z sędzią dokonującą kontroli Domu Pomocy Społecznej w Darskowie Panią Karolina Grams, aby swoje ustalenia dotyczące osób przebywających w tej placówce czyniła na podstawie dokumentacji zgromadzonej w aktach, a nie na oświadczeniach zainteresowanych w sprawie osób. Dodatkowo Przewodnicząca Wydziału Rodzinnego i Nieletnich pouczyła Panią sędzię, aby w przyszłości nie powtórzyły się sytuacje, o których mowa w piśmie z dnia 30.11.2015 r. oraz we wcześniejszym piśmie otrzymanym od Pani Dyrektor i o konieczności występowania do Sądu z wnioskiem o zezwolenie na dokonanie czynności przekraczającej zakres zwykłego zarządu majątkiem osoby ubezwłasnowolnionej. Usprawiedliwieniem na brak postanowienia sądu w przedmiocie braku zgody na dysponowanie środkami podopiecznego mogą być wątpliwości, które pojawiły się u sędziów, czy dysponowanie stosunkowo niewielkimi kwotami, które pozostają do dyspozycji Pana (162,60 zł miesięcznie) przez jego opiekuna prawnego jest czynnością przekraczającą zakres zwykłego zarządu.

Z poważaniem

Wojciech I. GO